

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Освітня програма	37124 Право
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	081 Право

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	37124
Назва ОП	Право
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Ковалишин Олександр Романович, Андрійченко Надія Сергіївна, Дикий Олег Вікторович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	26.10.2020 р. – 28.10.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/accreditation/081/37124-law.pdf
Програма візиту експертної групи	https://law.knu.ua/ua/pro-iurydychnyi-fakultet-statti/215-zaochne-viddilennia/prosto-oholoshennia/4726-akredytatsiia-osvitno-naukovoi-prohramy-081-pravo

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Загалом ОНП «Право» в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка має сформульовані цілі, що були сформовані з урахування позицій та потреб роботодавців, представників академічної спільноти. Значною перевагою є залучення іноземних фахівців із країн Європи та США до наукового керівництва або консультування дисертаційними аспірантів. Однак ЕГ звертає увагу, що у поточній ОНП компетенції (ЗК2, ЗК7, ЗК8, ФК7) не забезпечуються обов'язковими ОК. У структурі ОНП серед вибіркового ОК наявні дисципліни, що не відносяться до спеціальності 081 «Право» та мають спеціальні передумови вивчення. У структурі ОНП наявні вибіркові дисципліни, що не забезпечують досягнення ПРН та компетенцій. В структурі ОНП відсутні ОК з трудового права та право соціального забезпечення, кримінально процесуального права, криміналістики, адміністративного права, всупереч тому, що значна кількість аспірантів готують дисертаційні роботи в межах вказаних напрямів. У ЗВО сформовані чіткі правила організації освітнього процесу, що передбачають форми, методи, критерії оцінювання з орієнтацією на студоцентрований підхід. У ЗВО функціонує структурована система проведення контрольних заходів та перевірки дисертаційних досліджень на визначення рівня оригінальності та відсутності академічного плагіату НПП та наукові керівники аспірантів є визнаними в академічній спільноті фахівцями в галузі. У ЗВО існує сформовано наукові школи в межах галузі знань «Право». У ЗВО функціонує система по підвищенню академічної кваліфікації НПП як в Україні, так і закордоном. У ЗВО забезпечена можливість долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю в межах програм академічної мобільності, що ефективно реалізується. В межах ОНП та ЗВО загалом відсутні у вільному доступі РП з окремих навчальних дисциплін вибіркового блоку №2 (фаховий). В ЗВО відсутній локальний документ, що визначає вимоги до оновлення РП. Фінансові та матеріально-технічні ресурси, навчально-методичне забезпечення ЗВО є достатніми для забезпечення досягнення визначених ОНП цілей та ПРН. У ЗВО створені всі умови для доступу до ОНП здобувачів з особливими потребами. Однак експертна група рекомендує приділити увагу оптимізації роботи веб-сайтів ЗВО та Інституту права. ЕГ звертає особливу увагу, що голову РМВ університету, та голову РМВ інституту призначає адміністрація ЗВО, що суперечить ЗУ «Про вищу освіту». РМВ не надає згоду на відрядження аспірантів. ЗВО фактично не залучає аспірантів (не окремих їх представників, а загалом) до процедур перегляду та внесення змін до ОНП, про що свідчать результати опитування. Разом з тим ЕГ звертає увагу, що у ЗВО наявне належне нормативне регулювання процедур забезпечення якості вищої освіти, враховуючи потребу у забезпечення якості вищої освіти. В ЗВО створені та функціонують відділи та центри для забезпечення моніторингу якості освіти.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

На підставі акредитаційної експертизи ЕГ група засвідчує, що ОНП має чітко сформульовані цілі, що відповідають місії та стратегії ЗВО, враховано позиції та потреби роботодавців, представників академічної спільноти в межах реалізації ОНП. ОНП відповідає тенденціям розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого контексту. Сильною перевагою є залучення іноземних фахівців із країн Європи та США до наукового керівництва або консультування дисертаційними роботами здобувачів вищої освіти. Здобувачі мають широкі можливості для набуття соціальних та комунікативних навичок. Правила прийому на навчання в ЗВО за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, оприлюднені на офіційному веб-сайті, а також враховують особливості ОНП. У ЗВО сформовані чіткі правила організації освітнього процесу, що передбачають форми, методи, критерії оцінювання з орієнтацією на студоцентрований підхід. У ЗВО функціонує структурована система проведення контрольних заходів та перевірки дисертаційних досліджень на визначення рівня оригінальності та відсутності академічного плагіату. Визначені правила та процедури є формалізованими та доступними. В ЗВО використовують технологічні рішення для забезпечення перевірки дисертаційних досліджень. НПП та наукові керівники аспірантів є визнаними в академічній спільноті фахівцями в галузі. У ЗВО існує чіткий механізм добору кадрів. У ЗВО налагоджена системна робота по підвищенню академічної кваліфікації НПП як в Україні, так і закордоном. Тематика дисертаційних досліджень аспірантів відповідає напрямам досліджень наукових керівників та інших дослідників в межах наукових шкіл. З ЗВО реалізуються практики забезпечення академічної доброчесності, якої послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу. Позитивним є залученість аспірантів у якості виконавців у наукових проєктах, що фінансуються за кошти державного бюджету в статусі співвиконавців. У ЗВО забезпечена можливість долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю в межах програм академічної мобільності, що ефективно реалізується. Фінансові та матеріально-технічні ресурси, навчально-методичне забезпечення ЗВО є достатніми для забезпечення досягнення визначених ОНП цілей та ПРН. У ЗВО створені всі умови для доступу до ОНП здобувачів з особливими потребами. В межах ОНП наявна практика опитування здобувачів вищої освіти для з'ясування рівня їх задоволеності навчанням на ОНП. У ЗВО наявне належне нормативне регулювання процедур забезпечення якості вищої освіти, враховуючи потребу у забезпечення якості вищої освіти. В ЗВО створені та функціонують відділи та центри для забезпечення моніторингу якості освіти. Нормативні документи ЗВО, профіль ОНП розміщені у відкритому доступі і з ними мають можливість ознайомитись усі бажаючі.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Експертами рекомендується врахувати регіональний аспект при подальшому удосконаленні ОНП, а також співвідношення спеціальних компетентностей програмним результатам навчання. Крім того, доцільно переглянути

матрицю відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми з метою забезпечення набуття заявлених ЗК та СК за рахунок обов'язкових освітніх компонент та додати ОК, що будуть сприяти їх досягненню, так як у поточній ОНП ЗК2, ЗК7, ЗК8, ФК7 не забезпечуються обов'язковими ОК. В межах ОНП серед вибіркового ОК наявні такі дисципліни, що не відносяться до спеціальності 081 "Право" та мають спеціальні передумови вивчення. У навчальному плані відсутня дисципліна "Українська мова як іноземна", всупереч п.38 Ліцензійних вимог провадження освітньої діяльності. У структурі ОНП наявні вибіркові дисципліни, що не забезпечують досягнення ПРН та компетенцій. ЕГ рекомендує узгодити положення, що визначає обсяг кредитів передбачений Положенням про проведення асистентської педагогічної практики аспірантів з тим обсягом, який передбачений ОНП. В структурі ОНП "Право" відсутні ОК з трудового права та право соціального забезпечення, кримінально процесуального права, криміналістики, адміністративного права, всупереч тому, що значна кількість аспірантів готують дисертаційні роботи в межах вказаних напрямів. В межах ОНП відсутня практика перерахування кредитів академічної мобільності при її фактичній наявності серед аспірантів. В межах ОНП та ЗВО загалом відсутні у вільному доступі РП з окремих навчальних дисциплін вибіркового блоку №2 (фаховий). РП вибіркового блоку №1 пролонговані до 2019 року. ЕГ рекомендує розробити правила, що будуть визначати вимоги до оновлення РП. Експертна група рекомендує приділити увагу оптимізації роботи веб-сайтів ЗВО та інституту, посилити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед здобувачів вищої освіти з метою ознайомлення останніх з існуючими процедурами вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО. Керівництво Ради молодих вчених (орган громадського самоврядування здобувачів) призначає адміністрація ЗВО, що суперечить ЗУ «Про вищу освіту», так як ця структура є органом самоврядування у тому числі аспірантів; крім того РМВ не надає згоду на відрахування здобувачів. ЗВО фактично не залучає здобувачів (не окремих їх представників, а загалом) до процедур перегляду та внесення змін до ОНП, про що свідчать результати опитування. ЗВО не підтримує зв'язок з випускниками, які достроково завершили виконання освітньої та наукової складових за ОНП. В межах ОНП роботодавці не залучаються до змістовного оновлення ОНП та предметного наповнення навчальних дисциплін.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Експертна група ознайомила з матеріалами справи за критерієм 1 та перевірила достовірність поданої інформації. Заявлена мета – підготовка висококваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого у європейський простір та світовий науково-освітній простір фахівця, здатного до самостійної науково-дослідницької, науково-організаційної, педагогічно-організаційної та практичної діяльності у галузі права, викладацької роботи у вищих навчальних закладах (стор. 16 ОНП) – відповідає місії та стратегії закладу вищої освіти, яка визначена в п. 2.1. Статуту ЗВО: підготовка висококваліфікованих і конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринку праці фахівців для наукових та освітніх установ, органів державної влади та управління (<http://www.prof.univ.kiev.ua/prof/2011-06-14-16-17-19/2011-06-24-09-20-58/75-2013-01-16-01-00-41.html>). Цілі ОНП відповідають критеріям Стратегічного плану розвитку на період 2018-2025 року (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Development-strategic-plan.pdf>), а саме критеріям «1. Освітній процес», «2. Врахування потреб ринку праці при провадженні освітньої діяльності», «4. Забезпечення різнобічного розвитку здобувачів освіти», «5. Інтеграція в міжнародний освітній простір». Між тим така заявлена ЗВО особливість програми як можливість поєднання наукової та практичної діяльності, є дискусійною, оскільки не вирізняє відповідну програму з-поміж інших освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії за спеціальністю «Право» серед інших вітчизняних ЗВО. Одна із заявлених ЗВО у відомостях СО характеристик унікальності програми, а саме залучення іноземних фахівців із країн Європи та США до наукового керівництва дисертаційними роботами та консультування здобувачів вищої освіти з одного боку підтверджується як через опитування представника проектної групи (проф. В.В.Носік) та повідомлення в ЗМІ, але з іншої сторони були частково спростовані одним із запрошених гостей професорів (проф. Бернгард Шлоер, резервна зустріч), який відзначив, що керував написанням магістерських робіт, а не дисертаційних досліджень.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Під час опитування з'ясовано, що інтереси основних груп заінтересованих осіб взяті до уваги проектною групою ОНП. Під час зустрічі з роботодавцями останні зазначили, що між ними, представниками проектної групи ОНП та

аспірантами існує тісна співпраця, зокрема на підставі відповідних угод (Завідувач наукового сектору НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України проф. М.Д.Пленюк). Однак варто звернути увагу, що надані опитування ЗВО свідчать, що здобувачі, що навчають в межах ОНП не залучаються до її оновлення. Директор тренінгового центру прокурорів України О. Отрадна відзначила, що навчальні плани змінювалися у відповідності до потреб аспірантів-заочників, які уже працюють в роботодавців, а тому було враховано таку зайнятість в навчальних планах. Методи навчання аспірантів практикуються з урахуванням практичної складової, яка необхідна при підготовці практикуючих працівників органів прокуратури. Підтвердив врахування потреб роботодавців і представник Верховного Суду (Керівник департаменту аналітичної та правової роботи Верховного Суду Рясім Бабанли), а також додатково відзначив нагальну необхідність підготовки докторів філософії за відповідною ОНП, оскільки для заняття окремих посад у Верховному Суді наявність наукового ступеня є імперативною передумовою. Представник роботодавця, заступник директора з наукової роботи Інституту інтелектуальної власності проф. Н.М. Мироненко зазначила, що часто теми аспірантів узгоджуються в межах проектних тем Інституту інтелектуальної власності з метою наближення до потреб практики. Були враховані також пропозиції академічної спільноти (зокрема, щодо необхідності тренування вміння випускників аспірантури встановлювати інформаційну цінність нормативних та доктринальних джерел, вміння оперативно реагувати на зміни у правовому регулюванні суспільних відносин враховувалися при створенні програми). Під час опитування представників аспірантів а також на підставі дослідження рішень Ради молодих вчених (протокол №2 засідання від 10.04.2019 року) встановлено, що прохання про внесення змін до ОНП «Право» шляхом вилучення «Комплексного іспиту і спеціальності» як форми підсумкової атестації здобувачів вищої освіти доктора філософії було задоволено і відповідні зміни до ОНП внесені (протокол №10 Вченої ради юридичного факультету від 15.04.2019 року, протокол №15 засідання Вченої ради КНУ ім. Т. Шевченка від 03.06.2019 року). Отже, цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Аналіз ОНП поточної ОНП, освітньо-наукової програми 2016-2017 рр. та наступних підтвердив, що ЗВО враховуються тенденції розвитку спеціальності та ринку праці. ОНП регулярно оновлюється. Експертами з'ясовано, що досвід аналогічних вітчизняних програм, які використані під час розробки та перегляду ОНП, є доречним та відповідає потребам основних стейкхолдерів. Одночасно з тим варто відзначити неврахування регіонального аспекту, який, на думку експертів, має місце зважаючи на територіальне розміщення Інституту права та його тісні зв'язки і співпрацю з центральними органами законодавчої, судової та виконавчої гілок влади. При розробці ОНП було враховано освітні програми провідних наукових (Інститут держави і права ім. В.М. Корецького) та навчально-наукових інституцій (Національний юридичний університет ім. Я. Мудрого, Національний університет внутрішніх справ). На підставі поданих посилань до освітніх програм доктора філософії іноземних навчальних закладів (зокрема, Страсбурзького університету: http://www.unistra.fr/index.php?id=27888&tx_unistrarof_pi1%5Bprof-program%5D=ME223&cHash=16666d69f67cf71908e9d72abd4f7693#data-rof-tab-presentation, Університету ім. Ромеріса (Литва): https://www.mruni.eu/mru_lt_dokumentai/centrai/mokslo_centras/doktorantura/doktorantams/Doctoral%20programm_e_Law_2019_EN.pdf) та детального аналізу їх змісту підтверджено врахування іноземного досвіду при розробці та вдосконаленні ОНП. Зокрема, О.В.Совгира (народний депутат) відзначила, що тематика аспірантських робіт перед їх затвердженням обговорюється з народними депутатами та фахівцями комітетів Верховної Ради України з метою врахування останніх тенденцій законотворчої роботи. Таким чином, навчання відбувається з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм. При цьому експертна група наголошує, що регіональний контекст не враховується.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти України для третього (освітньо-наукового) рівня у галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право відсутній. Експертами проаналізовано ОНП поточного року та попередніх років, які було долучено до відомостей СО а також було додатково надано на вимогу експертної групи (ОНП, за якою було здійснено набір аспірантів 2016-2017 років). ОНП відповідає загалом основним вимогам, які встановлені в Національній рамці кваліфікації (зокрема, рівень 9: здатність особи розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики). Експертами перевірено та підтверджено, що змістовне наповнення ПРН ОНП відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій відповідного кваліфікаційного рівня за такими дескрипторами: 1) знання (СК 6, СК 11; СК 12), що відповідають наступним ПРН 2 та ПРН 8; 2) уміння/навички (ЗК 2, ЗК 5; ЗК 7; ЗК 8; ЗК 10; СК 1; СК 2; СК 5; СК 7; СК 8; СК 10) відповідають таким заявленим програмним результатам навчання як ПРН 4, ПРН 6, ПРН 11, ПРН 15; 3) комунікація (ЗК 6; ЗК 11; СК 9), що відповідають наступним ПРН: ПРН 5, ПРН 7, ПРН 12; 4) автономність і відповідальність: (ЗК 1; ЗК 3; ЗК 4; ЗК 9; СК 3; СК 4), що відповідають ПРН 13, ПРН 14, ПРН 16. Між тим виявлена невідповідність в описі відомостей СО, оскільки автономність та відповідальність визначається через ПРН 3 «презентувати свої знання українською та іноземною

мовами на рівні достатньому», який в ОНП (стор. 18) відсутній. При аналізі матриці програмних компетентностей компонентам освітньої програми виявлено, що деякі ЗК (наприклад, ЗК2, ЗК7, ЗК8, СК7) не охоплюються обов'язковими освітніми компонентами. Аргументація ЗВО про те, що засвоєння відповідних ЗК та СК передбачається за рахунок вибірових компонент слід поставити під сумнів, оскільки вибірові компоненти, що передбачають засвоєння відповідної ЗК чи СК можуть залишитися поза увагою аспіранта при здійсненні ним вибору навчальних дисциплін.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильними сторонами ОНП є: 1) залучення іноземних фахівців із країн Європи та США до наукового керівництва дисертаційними роботами та консультування здобувачів вищої освіти; 2) чіткість сформульованих цілей, які відповідають місії та стратегії ЗВО; 3) урахування позицій та потреб роботодавців, представників академічної спільноти при реалізації ОНП; 4) відповідність ОНП тенденціям розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого контексту.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкими сторонами ОНП є: 1) неврахування регіонального контексту; 2) деяка недосконалість у співвідношенні спеціальних компетентностей програмним результатам навчання (див. підкритерій 1.4.). Експертами рекомендується врахувати регіональний аспект при подальшому удосконаленні ОНП. Крім того, доцільно переглянути матрицю відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми з метою забезпечення набуття заявлених ЗК та СК за рахунок обов'язкових освітніх компонент.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Виходячи із аналізу документів, зустрічей із стейкхолдерами, експерти дійшли висновку, що ОНП «Право» загалом відповідає визначеному критерію «проєктування та цілі освітньої програми». З урахуванням сильних та слабких сторін експертна група дійшла висновку, що ОНП в цілому узгоджена із якісними характеристиками за підкритеріями 1.1.-1.4. Недоліки є несуттєвими. Однак, в рамках критерію 1, ОНП не має зразкового / інноваційного характеру, тому відповідає рівню відповідності «В».

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг освітньої наукової програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) становить 40 кредитів ЄКТС, з яких 28 кредитів становлять обов'язкові освітні компоненти зазначені в матриці та 12 кредитів на вільний вибір здобувача, а тому відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти, зокрема нормам ст. 5 Закону України «Про вищу освіту».

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Освітньо-наукова програма складається з п'яти обов'язкових компонент та 57 вибірових компонент. Вибіркові компоненти формують два блоки: Блок №1 та Блок №2 (без назв). У Блоці №1 переважно складається з дисциплін

природничих, технічних, біологічних та поведінкових наук. У РП дисциплін містяться передумови їх вивчення, що не корелюють із спеціальністю 081 Право. На підставі вивчення індивідуальних навчальних планів аспірантів наданих ЗВО, як правило здобувачі обирають дисципліни юридичного циклу. Блок №2 має юридичне змістове навантаження та спрямований на поглиблення вивчення проблематики окремих галузей матеріального та процесуального права. ЕГ група звертає увагу, що окремі вибіркові ОК необґрунтовано включені до ОНП. Так, на підставі аналізу відповідних матриць встановлено, що ВК1.14, ВК1.15. не забезпечують набуття компетенції та ПРН. Також ВК1.10, ВК1.11, ВК1.12, ВК1.13, ВК1.14, ВК1.15, ВК1.16, ВК1.17, ВК1.18, ВК1.31, ВК1.33, ВК1.34, ВК1.35, ВК1.36 не забезпечують набуття жодних ПРН, а тому їх включення до ОНП необґрунтоване. ЕГ зазначає, що відповідно до наданої ЗВО інформації в відомостях про СО, що були підтверджені при опитуванні, в межах ОНП “Право” навчається 2 іноземні аспіранти. Однак всупереч п. 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, в навчальних планах ОНП “Право” з 2016 по 2020 рр. відсутня навчальна дисципліна “Українська мова як іноземна”. Адміністрація ЗВО пояснила це тим, що в межах ОНП навчаються іноземці, які знають українську мову. При опитуванні аспірантів встановлено (оскільки у відомостях СО ця інформація розкрита поверхово, як і в багатьох інших підрозділах СО), що вивчення ОК відбувається на 1-2 курсах навчання, асистентська педагогічна практика планується на 2-3 році навчання. Останній 4 рік навчання направлений для підготовки та завершення дисертаційного дослідження. Загалом структура ОНП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії. Аналіз матриці відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам ОНП “Право” свідчить, що не всі загальні та фахові компетентності забезпечуються обов’язковими ОК. Так, ЗК2, ЗК7, ЗК8, ФК7 у матриці або СК7 в профілі ОНП повністю не забезпечуються обов’язковими компонентами, до того ж про це свідчить змістовний аналіз РП обов’язкових дисциплін. Також аналіз матриці забезпечення ПРН відповідним ОК свідчить, що вони не всі забезпечуються обов’язковими ОК. Так, ПРН 10, ПРН11 не забезпечується жодною обов’язковою ОК, однак аналіз РП дисциплін свідчить, що вони забезпечуються. В межах ОНП “Право” наявні дисертаційні роботи в сфері трудового права (19 аспірантів), кримінального процесуального права (5 аспірантів), адміністративного права (8 аспірантів) та криміналістики (1 аспірант), проте в структурі ОНП відсутні навчальні дисципліни за вказаними напрямками або вони обмежені.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Освітня програма складається з п’яти обов’язкових компонент (Академічне письмо англійською мовою, Філософія науки та інновацій, Асистентська педагогічна практика, Конституційна реформа, Методологія проведення наукових досліджень в галузі права) та двох блоків вибіркових компонент (зокрема, Блок №1: ВК 1.6. «Наукова бібліографія: практикум», ВК 1.22 «Українська наукова мова», ВК 1.32 «Глобальні проблеми людства та сталий розвиток», тощо Блок №2 ВК (наприклад, 2.16 «Економічний аналіз права», ВК 2.7. «Приватно-правові елементи у сучасному кримінальному праві», ВК 2.3. «Науково-правові засади екологічної політики в Україні» ВК 2.6. «Методологія приватного права», тощо). В межах ОНП забезпечується можливість вибору достатньо широкого кола вибіркових дисциплін (загалом 57 вибіркових компонент). Однак у вибіркового блоці №1 (37 дисциплін) більше половини не відповідають предметній області (наприклад, ВК 1.14 «Наноструктуровані полімерні матеріали для біотехнології, медицини, інформаційних технологій та сонячної енергетики», ВК 1.15 «ЯМР-спектроскопія для природничих наук», ВК 1.11 «Основи системної біології», ВК 1.10 «Мінерально-сировинна база», ВК 1.36 «NDG Linux Essentials») і аспірантами, як правило, не обираються. У вибіркового блоці №2 всі дисципліни відповідають спеціальності 081 “Право”. При аналізі методичного забезпечення обов’язкової компоненти «Академічне письмо англійською мовою» (3 кредити) з’ясовано, що навчальна дисципліна складається з трьох модулів: «Навички академічного письма (Academic Writing Skills)», «Загальнонаукова лексика (Academic Vocabulary in Use)», «Написання наукових статей і анотацій (Abstract and Paper Writing)». Аналіз змісту модулів дає підстави стверджувати, що ОК в достатній мірі створює передумови здобувачам для засвоєння ними основних навичок комунікації на міжнародному рівні, а також для оволодіння технікою академічного письма іноземною мовою з метою виконання в подальшому окремих вимог щодо захисту дисертаційного дослідження (а саме не менше однієї статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до ОЕСР та/або ЄС). Позитивною практикою є те, що ряд вибіркових дисциплін спрямовано на підготовку якісного фахівця, підготовленого не лише до педагогічної чи наукової роботи, але й до майбутнього адміністрування в галузі освіти та науки (ВК 1.3. «Європейська грантова система підтримки наукових досліджень та академічних обмінів», ВК 2.1 «Публічне адміністрування наукової діяльності», ВК 1.24 «Технології впливу в діловій комунікації»). Таким чином, зміст ОНП не в повній мірі відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності, в частині вибіркового блоку №1.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Під час опитування аспірантів встановлено, що їм надається можливість вільного вибору освітніх компонент. Експертами встановлено, що індивідуальна освітня траєкторія аспіранта формується за рахунок: 1) складання індивідуального плану виконання ОНП підготовки доктора філософії, який погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою Інституту права та є робочим документом аспіранта, (типовий примірник індивідуального плану аспіранта долучено до Звіту експертів); 2) вибору блоку дисциплін з вибіркової компоненти ОНП за власним бажанням. На зустрічі з аспірантами (а також відкритій зустрічі) скарг щодо обмеження права вільного вибору навчальних дисциплін від аспірантів не було. Кількісний показник вибіркових дисциплін (всього 57 вибіркових компонент) дає підстави експертам зробити висновок, що аспірантам забезпечується право вільного і

різностороннього вибору освітніх компонент; 3) можливості вибору теми дисертаційної роботи у відповідності з інтересами здобувачів вищої освіти. Під час зустрічей з роботодавцями також підтверджено, що тематика дисертаційних досліджень узгоджується як з аспірантами так і з роботодавцями.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Проходження асистентської практики регулюється Положенням (тимчасовим) про проведення асистентської педагогічної практики аспірантів КНУ ім. Т. Шевченка від 7 липня 2015 року в редакції з наступними змінами і доповненнями). Відповідно до навчального плану ОНП аспіранти мають можливість проходження асистентської практики в обсязі 10 кредитів (300 годин) відповідно до таблиці наведеної в навчальному плані. Асистентська практика передбачає проведення різних видів навчальних занять обсягом не менше 50 годин аудиторних занять на рік. Одночасно з тим у відповідності до п. 2.3. Положення про проведення асистентської педагогічної практики аспірантів тривалість практики передбачається в обсязі 15 кредитів, 450 годин, з яких 50 годин навчального навантаження. Таким чином, має місце певна невідповідність обсягу кредитів між передбаченою Положенням та тим обсягом, який визначений навчальним планом. При додатковому опитуванні аспірантів було з'ясовано, що обсяг асистентської практики становить 10 кредитів (тобто у відповідності з навчальним планом). Керівництво практикою здійснюється профільною кафедрою, як правило, науковим керівником аспіранта. Серед іншого під час опитування аспіранти відзначили, що їх асистентська практика іноді обмежується пасивним перебуванням на парі без можливості безпосередньо вести практичне заняття чи лекцію та можливості виставлення оцінок під час заняття. Слід також відзначити, що асистентська практика аспірантів відбувається виключно на базі ЗВО. Таким чином, як видається експертній групі, дещо обмежується можливість засвоєння аспірантами різноманітних (а не лише тих, які усталені у цьому ЗВО) методик викладання.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

У відповідності з відомостями СО для набуття соціальних навичок (soft skills) забезпечується такими курсами, як «Академічне письмо англійською мовою» (ОК) та вибірковыми компонентами: «Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів дослідження», «Практична риторика», «Психологія спілкування», «Лінгвістичне програмування поведінки людини», «Soft skills» (англійською мовою). Отже, виходячи з інформації зазначеної в СО, набуття навичок асоціюється та забезпечується виключно за рахунок викладання окремих курсів, що не в повній мірі відображає сутність соціальних навичок, які комплексно повинні набуватися здобувачами вищої освіти в процесі комунікації між собою, з академічним персоналом, на протязі усього навчання, а не лише в межах навчальних дисциплін, більшість з яких вибіркові. Разом з тим при опитуванні основних груп заінтересованих осіб, представників місцевого самоврядування, адміністрації Інституту права встановлено, що де-факто аспірантам забезпечується можливість набуття відповідних соціальних навичок в повній мірі. Зокрема, представники студентського самоврядування (Голова ради молодих вчених ЗВО Вікторія Москвіна) відзначила про активну участь аспірантів спеціальності «Право» в більшості позааудиторних заходів, таких як «Шевченківська весна», Fulbright-зустрічі, конференції молодих вчених тощо. Представники роботодавців зазначили, що аспіранти долучаються до реалізації поточних проектів в рамках діяльності їх установ. Під час резервної зустрічі було з'ясовано, що аспіранти мають широкі можливості для набуття soft-skills також в межах Центру американського права, Центру німецького права, Центру польського права. Таким чином, освітня програма забезпечує реальне набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт не передбачений

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Відповідно до навчального плану ОП загальний обсяг становить 1200 год / 40 кредитів. У структурі навчальних годин (840 год) на лекції виділено 52 год, на практичні заняття 44 год та консультації 12 годин. Самостійна робота та асистентська педагогічна практика аспіранта становить 432 год. та 300 год. відповідно. Суттєвий акцент на асистентській педагогічній практиці (25 % обсягу ОП) безумовно сприяє підготовці не тільки науковця, але й викладача-професіонала вищої школи. Загалом структура відображає науково-дослідницьке спрямування ОП та індивідуалізацію освітньої траєкторії.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

За ОНП підготовка здобувачів вищої освіти третього рівня «Докторів філософії» за дуальною формою освіти в цьому ЗВО не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Сильною стороною освітньої програми є: 1) широкі можливості для забезпечення набуття аспірантами соціальних навичок; 2) значний спектр вибіркових дисциплін як юридичного спрямування. Позитивною практикою є те, що ряд вибіркових дисциплін спрямовано на підготовку якісного фахівця, підготовленого не лише до педагогічної чи наукової роботи, але й до майбутнього адміністрування в галузі освіти та науки

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкою стороною є: 1) наявність серед вибіркових ОК таких, що не відносяться до спеціальності 081 «Право», та мають спеціальні передумови вивчення; 2) відсутність у навчальному плану дисципліни «Українська мова як іноземна», всупереч п.38 Ліцензійних вимог провадження освітньої діяльності; 3) наявність у структурі ОНП вибіркових дисциплін, що не забезпечують досягнення ПРН та компетенцій; 4) не всі загальні компетенції навчання забезпечуються обов'язковими ОК, наприклад, ЗК2, ЗК7, ЗК8, ФК7; 5) в межах ОНП «Право» наявні дисертаційні роботи в сфері трудового права, кримінального процесуального права, адміністративного права та криміналістики, проте в структурі ОНП відсутні навчальні дисципліни за вказаними напрямками, в тому числі у вибіркового блоці. Вказані недоліки мають фундаментальний характер та потребують суттєвого доопрацювання. Також ЕГ рекомендує узгодити положення, що визначає обсяг кредитів передбачений Положенням про проведення асистентської педагогічної практики аспірантів з тим обсягом, який передбачений ОНП.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень Е

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОПН «Право» загалом не відповідає критерію 2 за недоліками, що можна усунути протягом 1 року.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому до КНУ ім. Т. Шевченка, затверджені рішенням Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка 2 грудня 2019 року (http://asp.univ.kiev.ua/doc/VSTUP_2020/Aspirantura_2020.pdf), є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, розміщені на сайті ЗВО і знаходяться у вільному доступі. Програми вступних випробувань розробляються щорічно екзаменаційною комісією, після чого затверджуються за 6 місяців до початку вступу до ЗВО у встановленому порядку. Правила містять всю необхідну інформацію стосовно вимог до рівня освіти вступників (Розділ 1 Правил), строків прийому заяв і документів, вступних випробувань, конкурсного відбору та зарахування на навчання (Розділ 2), порядку прийому заяв і документів (Розділ 3), проведення вступних іспитів та конкурсного відбору (Розділ 4). При опитуванні здобувачів освіти стосовно процедури вступу до ЗВО за відповідною ОНП 081 «Право» встановлено, що фактична процедура вступу до аспірантури Інституту права відповідає затвердженим Правилам. Місце і дата проведення вступних іспитів оприлюднюється на офіційному сайті ЗВО: іспит з англійської мови (http://asp.univ.kiev.ua/doc/VSTUP_2020/Exam_I_mova_2020.pdf), іспит із спеціальності (http://asp.univ.kiev.ua/doc/VSTUP_2020/Exam_special_2020.pdf). При огляді веб-сторінки аспірантури встановлено, що на веб-сайті ЗВО міститься вся необхідна інформація, необхідна вступнику: обсяги державного замовлення (http://asp.univ.kiev.ua/doc/VSTUP_2020/DZ_2020_Aspirantura.pdf), вартість навчання (<http://asp.univ.kiev.ua/index.php/aspirantura-vstup/86-vartist-navchannia-v-aspiranturi-na-umovah-kontraktu>), апеляційні комісії (http://asp.univ.kiev.ua/doc/VSTUP_2020/A_commission_2020.pdf) тощо.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Вступ здійснюється на конкурсній основі на підставі результатів вступних іспитів з іноземної мови, іспиту з юриспруденції. Для осіб, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань або спеціальності, ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста) передбачається здача додаткового вступного випробування. Вступники також подають як обґрунтування теми майбутнього дослідження – дослідницьку пропозицію – тобто науковий текст, підготовлений вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці; можливі шляхи розв'язання поставлених задач (п. 4 § 3 Правил прийому). Дослідницька пропозиція оцінюється екзаменаційною комісією зі спеціальності. Положення, що стосуються особливостей освітньої програми, підтверджені під час усного опитування аспірантів.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, регулюються Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність КНУ ім. Т. Шевченка від 29.06.2016 р. (http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=804&lang=uk). Відповідно до п. 9 Правил формами академічної мобільності для учасників, що здобувають освітньо-науковий ступінь доктора філософії в Університеті, є: навчання за програмами академічної мобільності; мовне стажування; наукове стажування. Встановлено, що атестація учасників академічної мобільності Університету, які навчаються за програмою академічної мобільності, здійснюється відповідними факультетами та інститутами у порядку, встановленому в Університеті (п. 24). Результати підсумкової атестації студентів за період навчання у вищому навчальному закладі-партнері представляються за шкалою, прийнятою у вищому навчальному закладі-партнері і переводяться у шкалу, прийняту в Університеті (п.23). Водночас з'ясовано, що за ОНП, що акредитується, не було випадків визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, оскільки академічна мобільність аспірантів (в Страсбурзькому університеті, Констанцькому університеті, коледжі Сенека) стосувалася наукової складової, а саме проведення наукових досліджень.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

За відповідною ОНП ЗВО не здійснював визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Причиною цьому ЗВО вважає неможливість вирішувати ці питання самостійно, що підтверджується практикою імперативного (без врахування точки зору ЗВО) встановлення МОН різних правил щодо визнання сертифікатів з володіння іноземною мовою при вступі на програми рівня доктора філософії (стор. 9 відомостей СО). Під час аналізу Правил прийому експертною групою з'ясовано, що в разі одержання однакової кількості балів переважне право при зарахуванні до аспірантури матимуть вступники: які мають міжнародний сертифікат з іноземної мови, що підтверджує рівні B2 – C2 (п. 1 § 5 Правил прийому) На ОНП, що акредитується, прикладів визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, не виявлено.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Сильними сторонами ОНП є: 1) правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, оприлюднені на офіційному веб-сайті; 2) правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми; 3) закріплення наукового стажування як форми академічної мобільності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкими сторонами ОНП є: 1) відсутність практик перерахування академічної мобільності при фактичній наявності фактів академічної мобільності серед аспірантів; 2) Рекомендується визначити перелік іноземних мов та сертифікатів, отримання яких прирівнюється до здачі іспиту з іноземної мови.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання у цілому відповідають встановленим вимогам. Недоліки є несуттєвими. Однак, в рамках критерію 3, ОНП не має зразкового / інноваційного характеру, тому відповідає рівню відповідності «В».

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Навчання та викладання за ОНП “Право” здійснюється в межах очної та заочної форми. Основними локальними нормативними документами, що регулюють відносини щодо організації освітнього процесу є: Положення про організацію освітнього процесу КНУ ім. Т. Шевченка (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf>). ЕГ група, на підставі аналізу РП навчальних дисциплін ОНП “Право”, співбесід із НПП та аспірантами дійшла висновку, що в межах освітнього процесу використовуються наступні види навчальних занять: лекції, практичні та семінарські заняття. ЕГ засвідчує, що форми і методи навчання, які використовуються в межах обов'язкового блоку та вибіркового блоку №2 (фахового) сприяють досягненню компетенцій та ПРН визначених в ОНП, а також відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. Під час акредитації було встановлено, що НПП проводять обговорення, дискусії, використовують методи моделювання ситуацій, використовують мультимедійне обладнання. Вказане підтверджують здобувачі та НПП під час зустрічей. НПП обирають методи викладання самостійно, обговорюють їх на засіданнях відповідних кафедр.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

РП навчальних дисциплін розміщені на сайті Інституту права (<http://asp.univ.kiev.ua/index.php/osvitno-naukova-prohrama-pidhotovky-doktora-filosofii/179-anotatsii-dystsyplin-navchalnoho-planu>). РП навчальних дисциплін вибіркового блоку №1 розміщено на ресурсі (<http://law.knu.ua/ua/pro-iurydychnyi-fakultet-statti/4471-robochi-navchalni-prohramy-dystsypli>). Силабуси не розміщено у відкритому доступі (ЗВО не використовує), а також наявні інформаційні документи, що мають короткий опис дисципліни (мета, обсяг, предмет вивчення, НПП), однак контрольні заходи, критерії оцінювання, передумови вивчення, а також компетенції та ПРН, що здобувач засвоїв після проходження дисципліни у вказаному документі відсутні. Варто зауважити, що РП таких дисциплін відсутні та не були надані ЕГ: “Теорія і практика правозастосування в цивільному праві”, “Правова політика в Збройних Силах України”, “Оперативне право”. РП вибірових блоків затверджені у період 2016-2019 рр., окремі пролонговані до 2019 р. Лише одна РП пролонгована на період 2020-2021 н.р. - “Сучасні проблеми і тенденції розвитку інформаційних технологій”. РП наступних дисциплін відсутні, однак на сайті відділу аспірантури та докторантури є інформаційні документи з коротким описом (не силабуси): “Теорія і практика доказів і доказування в юридичному процесі”, “Філософські основи земельного та аграрного права”. Вказане суперечить п.38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та п. 6.3. Положення про організацію освітнього процесу у КНУ ім. Т. Шевченка та п. 3 Наказу ректора від 11.08.2017 р. за № 729-32 (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Nakaz_Form_Doc-729-32_11-08-2017.pdf). До того ж матриця відповідностей ОНП не передбачає засвоєння в межах окремих дисциплін, що відносяться до блоку вибірових №1 (див. критерій 2), засвоєння ПРН та компетенції. Затвердження робочих програм передбачено наказом ректора від 11.08.2017 р. за №729-32 (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Nakaz_Form_Doc-729-32_11-08-2017.pdf), у додатках до якого містяться їх типові форми. Однак вимог щодо оновлення РП дисциплін у локальних нормативних документах не передбачено, це відбувається за потреби. Варто відзначити, що гарант не візує РП дисциплін, а приймає участь під час обговорення, як член НМЦ. Інформація про методи викладання, форми та критерії оцінювання, зміст дисципліни доводиться до відома здобувачів, як правило, у межах першого заняття. Якщо студент його пропустив, з цією інформацією він може ознайомитися з РП дисципліни (як зазначили здобувачі). У наданих ЗВО результатах опитування аспірантів більшість опитаних задоволені освітнім процесом, відносно менше значення задоволеності мають відповіді на запитання “Опис освітньої програми та всіх дисциплін є у вільному доступі (наприклад, на сайті університету)” - 1,33 (з 2,5) при середньому значенні 1,6 -1,7. Опитування здобувачів за поясненням ЗВО проводилися січні-лютому 2020 р.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Під час проведення акредитаційної експертизи було встановлено, що в межах ОНП реалізується з наукові теми, що фінансуються за кошти державного бюджету: «Розробка системного вчення про основні права людини з метою втілення в Україні європейських правових цінностей у контексті розбудови громадянського суспільства», «Соціально-правові засади збереження та розвитку трудового потенціалу України», «Правове забезпечення соціальної безпеки в євроінтеграційних умовах». За свідченням ЗВО та здобувачів, аспірантів долучать до виконання вказаних тем як співвиконавців. ЗВО завчасно оприлюднює план наукових заходів університету (<http://dsr.univ.kiev.ua/calendar/>), однак календар заходів Інституту права хоча і розміщений у відкритому доступі є порожнім (<http://law.knu.ua/ua/>). ЗВО систематично здійснює розсилку повідомлень на електроні пошти здобувачів, щодо запланованих наукових заходів. Також аспіранти мають можливість безкоштовної публікації у фахових наукових виданнях університету та ЗВО-партнерів. В ЗВО функціонують спеціалізовані вчені ради, у яких може здійснюватися захист дисертаційних досліджень за спеціальністю 081 “Право” (<http://scc.univ.kiev.ua/rady/>) за старою системою. Необхідною умовою щорічної атестації аспіранта є підготовка фахових статей за тематикою дослідження. Здобувачі в межах ОНП залучаються до роботи в межах гуртків за напрямками їх наукових інтересів. ЗВО на запит ЕГ надало типові положення про наукові гуртки юридичного факультету від 2016 року.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

На сайті НМЦ (<http://nmc.univ.kiev.ua/doc.htm>) є макет Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУ ім. Т. Шевченка затверджене Наказом ректора від 08.07.2019 р. № 603-32. (<http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polojennya%20QAS%202019.pdf>). Однак у ньому відсутні норми, що визначають зміст забезпечення якості, наявна лише структура. Фактично у нормативних документах ЗВО відсутні вимоги до строків оновлення РП дисциплін, за свідченням НПП це реалізується з ініціативи викладачів. До того ж форма описів окремих дисциплін вибіркового блоку № 2, що розміщена на сайті (<http://asp.univ.kiev.ua/index.php/osvitno-naukova-prohrama-pidhotovky-doktora-filosofii/181-anotatsii-dystsypliny-vilnoho-vyboru-aspiranta-dva>) не передбачена у локальних нормативних документах ЗВО. Робочі програми навчальних дисциплін обов'язкового блоку та вибіркового блоку №1 затверджені у період 2016-2019 рр. та пролонговані до 2019 року. На підставі опитування викладачів ЕГ дійшла висновку, що при оновленні ОНП, методик викладання та змісту дисциплін, НПП приділяють достатньої уваги світовим надбанням науки, що реалізується як на підставі аналізу наукової літератури, так і в межах співробітництва з ЗВО інших країн (програми обміну НПП, аспірантів, залучення до наукового керівництва або консультування закордонних наукових керівників тощо).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

У ЗВО в межах ОНП достатньо сильно розвинені практики інтернаціоналізації діяльності ЗВО. Наприклад, співробітництво з університетом Страсбурга в межах програми PhD (з видачею подвійних дипломів), залучення до аудиторних занять візитних лекторів з країн ЄС та США, неформальне наукове консультування аспірантів закордонними науковцями, подвійне наукове керівництво аспірантами (керівник від КНУТШ та закордонного ЗВО). НПП систематично долучаються до різного роду міжнародних проєктів, що включає як короткострокові візити до закордонних ЗВО для участі в круглих столах, конференціях, так і довгострокові програми. ЗВО надав на запит ЕГ підтверджуючі документи: загальну таблицю направлення аспірантів в період 2016-2020 рр. та накази про їх направлення; угоди про спільні програми навчання (Страсбурзький університет).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Чіткі правила організації освітнього процесу, що передбачають форми, методи, критерії оцінювання з орієнтацією на студентоцентризований підхід визначені в Положенні про організацію освітнього процесу в КНУ ім. Т. Шевченка. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у ОНП цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентризованого підходу та принципам академічної свободи. Системні практики в контексті інтернаціоналізації ЗВО, в тому числі в межах ОНП. Залучення аспірантів у якості виконавців у наукових проєктах, що фінансуються за кошти державного бюджету в статусі співвиконавців.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Відсутні у вільному доступі РП з окремих навчальних дисциплін вибіркового блоку №2 (фаховий) та РП вибіркового блоку №1 пролонговані до 2019 року. На момент акредитації відсутній локальний документ, що визначає вимоги до

оновлення РП.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Освітня програма та освітня діяльність за цією ОНП загалом відповідають критерію 4 з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти в межах освітньої складової ОНП детально описані в Положенні про організацію освітнього процесу у КНУ ім. Т. Шевченка (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf>). Також ПРН та критерії оцінювання передбачені в РП навчальних дисциплін: обов'язковий блок (<http://asp.univ.kiev.ua/index.php/osvitno-naukova-prohrama-pidhotovky-doktora-filosofii/179-annotatsii-dystsyplin-navchalnoho-planu>); більшість дисциплін блок № 2 (фаховий) (<http://law.knu.ua/ua/pro-iurydychnyi-fakultet-statti/4471-robochi-navchalni-prohramy-dystsypli>). Щодо інших дисциплін в інформаційних матеріалах, що розміщені зазначено лише форму контрольної атестації по відповідній дисципліні (іспит). Підсумкове оцінювання результатів навчання в ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка здобувача освіти відповідає відношенню встановленого при оцінюванні рівня сформованості професійних і загальних компетентностей до запланованих результатів навчання (у відсотках), що конкретизовано у відповідній РП дисципліни. У РП дисципліни передбачено умови недопущення, рішення про яке приймає декан (заступник декана); воно оприлюднюється до початку відповідного контролю. Процедура перескладання контрольних заходів чітко регламентовано щодо різних форм контролю та передбачена в п.7.2. вказаного положення. ЕГ засвідчує, що працюючи за індивідуальним планом аспіранти двічі на рік звітують на засіданні кафедри про хід виконання індивідуального плану. Атестація аспірантів проводиться щорічно. Під час атестації оцінюється виконання індивідуального плану роботи аспіранта (індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану), стану підготовки дисертації, роботи наукового керівника. Це підтверджується аналізом документації (надані індивідуальні плани аспірантів), опитуванням науково-педагогічних працівників та здобувачів в межах ОНП. Також форми звітності аспіранта визначено в профілі ОНП. У 2019 році було змінено підсумкову форму атестації аспірантів - комплексний підсумковий іспит було виключено з ОНП "Право".

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 081 "Право" щодо підготовки докторів філософії на момент проведення акредитаційної експертизи відсутній. Однак відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) від 23 березня 2016 р. атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Відповідно опису ОНП "Право" розділ 3, обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У ЗВО в межах ОНП "Право" визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів. Вказані правила передбачені в Положенні про організацію освітнього процесу, яке розміщено на офіційному сайті ЗВО, а також в Положенні про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації

навчального процесу в КНУ ім. Т. Шевченка (<http://nmc.univ.kiev.ua/docs/POLOJENNIA-2010-1.doc>). Порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження передбачені в п. 7.2. та 7.3., що передбачають розгляд звернень здобувачів, щодо результатів оцінювання. Так, повторне оцінювання можливе у двох випадках: у випадку отримання незадовільних оцінок; у випадку порушення процедури оцінювання. Надані результати опитування аспірантів ЗВО свідчать, що загалом абсолютна більшість здобувачів задоволена освітнім процесом, все ж окремі напрями свідчать про необхідність посилення роботи. Так, одними з головних недоліків, за свідченням ЗВО на підставі оцінки аспірантів є недостатній рівень прозорості та розуміння процедури оскарження результатів навчання. ЗВО свідомо ставиться до виявленого недоліку. У положенні про освітній процес визначено правила для забезпечення об'єктивності екзаменаторів та врегулювання конфлікту інтересів, що передбачені в п. 7.1.7. Опису процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у вказаному положенні не деталізовано.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика, процедури та стандарти забезпечення академічної доброчесності визначені в Положенні про виявлення та запобігання академічному плагіату у КНУ ім. Т. Шевченка (введено в дію наказом ректора від 10.03.2020 р. № 197) (http://www.asp.univ.kiev.ua/doc/NP_Baza_univ/Regulat_plagiary_2020.pdf). ЗВО використовує в якості системи для перевірки на наявність робіт академічного плагіату Unicheck, про що свідчий наданий договір між ЗВО та ТОВ “Антиплагіат” від 10.03.2020 р. В ЗВО наявна особа (адміністратор), відповідно до положення, яка відповідає за організацію перевірки робіт на наявність академічного плагіату. Перевірці підлягають кваліфікаційні, дисертаційні роботи, роботи, що рекомендуються до друку НМК ЗВО та статті, що готуються до друку у фахових виданнях ЗВО. В положенні визначено, що забезпечення функціонування процедур перевірки робіт на відсутність академічного плагіату покладається на адміністратора та оператора системи відповідного структурного підрозділу. Оператором в межах ОНП “Право” є співробітник НМЦ. Також у положенні не передбачені види відповідальності за порушення академічної доброчесності, відповідальність настає у випадках визначених законодавством. За свідченням здобувачів, НПП та адміністрації ЗВО політика і практика забезпечення академічної доброчесності є пріоритетною в межах ЗВО. Здобувачі проінформовані про правила та політику академічної доброчесності, про них вони дізнаються під час особистого спілкування зі своїми науковими керівниками та з офіційної сторінки ЗВО. В межах ОНП “Право” предметних розглядів питань порушення правил академічної доброчесності на момент проведення акредитаційної експертизи, за свідченням ЗВО не було. Однак варто звернути увагу, що відповідно до рішення Комітету з питань етики Нац. агентства, за скаргами на порушення академічної доброчесності у наукових працях Гриценка І.С. (декан юридичного факультету) від 7 травня 2020 р. було встановлено наявність порушень академічної доброчесності. З урахуванням рішення комітету від 07.05.2020 р., комітет з питань етики у своєму рішенні від 29.05.2020 р. рекомендував Національному агентству надати КНУ ім. Т. Шевченка всі матеріали, на підставі яких приймалися рішення Комітету з питань етики щодо ймовірних порушень академічної доброчесності д.ю.н. Гриценком І.С., з пропозицією забезпечити їх об'єктивний та безсторонній розгляд і вирішення відповідно до затверджених внутрішніх процедур, а також проінформувати Національне агентство про результати такого розгляду. За свідченням представників ЗВО окремого розгляду питання порушення академічної доброчесності д.ю.н. Гриценком І.С. до моменту проведення акредитації не було. Однак на підставі розпорядчих наказів ректора у червні 2020 року було створено Інститут права. За свідченням адміністрації ЗВО на необрання д.ю.н. Гриценка І.С. на посаду в.о. декана вплинуло рішення Комітету з питань етики.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

У ЗВО функціонує чітка та структурована система проведення контрольних заходів та перевірки дисертаційних досліджень на визначення рівня оригінальності та відсутності академічного плагіату. Визначені правила та процедури є формалізованими та доступними, всі учасники освітнього процесу в межах ОНП “Права” обізнані про них. В ЗВО використовують технологічні рішення для забезпечення перевірки дисертаційних досліджень, а саме систему Unicheck.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

У Положенні про виявлення та запобігання академічному плагіату у КНУ ім. Т. Шевченка та Положенні про організацію освітнього процесу містяться бланкетні норми щодо видів академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відсилаючи одні на одного. Однак конкретних видів не передбачено.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Освітня програма та освітня діяльність за цією ОНП загалом відповідають критерію 5 з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

На підставі наданих ЗВО документів, ЕГ засвідчує, що академічна та професійна кваліфікація науково-педагогічних працівників, що задіяні в якості викладачів в межах ОНП у абсолютній більшості випадків, засвідчує їх відповідність освітнім компонентам ОНП. Така відповідність підтверджується інформацією про дипломи про вищу освіту, про наукові ступені, атестати про вчене звання, а також відомостями про наукові публікації, опонування та інші види діяльності визначених в Ліцензійних умовах провадження освітньої діяльності. Позитивним моментом є те, що у ЗВО створені та довгий час діють наукові школи в межах яких відбувається підготовка здобувачів рівня доктора філософії. На підставі наданої ЗВО інформації, експертна група засвідчує, що як правило науковими керівниками аспірантів є д.ю.н. (у виключних випадках к.ю.н.), при цьому на кожного наукового керівника в межах ОНП припадає визначена законодавством кількість аспірантів, відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії і доктора наук. При зарахуванні впродовж не більше 2 місяців аспіранту затверджується тема роботи та визначається науковий керівник.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедури конкурсного добору викладачів визначено в Положенні про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних посад у КНУ ім. Т. Шевченка від 01.10.2018 (<http://science.univ.kiev.ua/upload/iblock/35d/35d232242b24aod67b42a49bea2b2ea7.pdf>). На підставі бесід з викладачам експертна група підтверджує, що в КНУ ім. Т. Шевченка функціонує система добору науково-педагогічних працівників, що відповідають рівню кваліфікації необхідному для підготовки докторів філософії в межах ОНП "Право". У Положенні передбачена чітка, прозора процедура науково-педагогічних працівників. Опитані НПП ознайомлені з нею, про що вони зазначили на зустрічі. На підставі аналізу наданих результатів опитування експертна група зазначає, що у ЗВО наявна практика опитування здобувачів щодо професіоналізму науково-педагогічних працівників та наукових керівників, щодо їх викладацької майстерності, взаємодії з аспірантами тощо. Аспіранти дуже високо оцінюють професіоналізм викладацького складу та їх наукових керівників.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

На підставі опитування науково-педагогічних працівників та здобувачів експертна група засвідчує, що до аудиторних занять, як правило, залучаються НПП інших навчальних закладів, що позиціонуються як представники роботодавців. Вказане підтверджується і звітом про самоаналіз ЗВО. Разом з тим ЗВО в межах ОНП "Право" не залучає саме до аудиторних занять представників інших потенційних роботодавців - практиків у галузі права, хоча для цього є всі можливості.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Експертна група засвідчує, що ЗВО не залучає до аудиторного навчання професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців ззовні. Однак варто відзначити, що окремі науково-педагогічні працівники, що викладають в межах ОНП самі є практикуючими фахівцями в галузі права. Також залучення професіоналів-практиків, експертів галузі відбувається в позанавчальний час шляхом проведення майстер-класів, лекцій, воркшопів. Опитування щодо залучення професіоналів-практиків, експертів галузі в межах аудиторних занять ЗВО не проводилося.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

У ЗВО налагоджена чітка система професійного розвитку та викладацької майстерності науково-педагогічних працівників. Так, ЗВО надано матеріали: накази про направлення на підвищення кваліфікації, числені сертифікати про підвищення викладацької та професійної майстерності в ЗВО України та зарубіжних країн, довідки про проходження стажування в вітчизняних ЗВО, свідоцтва про проходження навчання. Ці матеріали надані ЗВО на запит ЕГ. Обов'язковою вимогою до підвищення рівня академічної кваліфікації є підвищення її рівня в інституціях, що відповідають профілю діяльності в галузі права. Відповідно до п.10.6.1 Положення про організацію освітнього процесу в КНУ ім. Т. Шевченка, оцінювання науково-педагогічної (педагогічної) діяльності науково-педагогічних і педагогічних працівників Університету здійснюється щорічно. Основними індикаторами ефективності участі в освітньому процесі є, серед іншого, підвищення кваліфікації НПП. Результати оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників (із диференціацією за посадами та з урахуванням специфіки структурних підрозділів) є основною підставою для прийняття рішень про продовження перебування на посаді, заохочення, накладання дисциплінарних стягнень, дострокове припинення трудових відносин тощо, визначено в п. 10.6.2 вказаного положення. Експертна група, на підставі опитування НПП, дійшла висновку, що підвищення кваліфікації викладачів здійснюється регулярно.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

За свідченням адміністрації ЗВО та НПП, в ЗВО створена система заохочення НПП для розвитку їх викладацької майстерності. Вона реалізується в грошовому преміюванні співробітників, різного роду нагородження грамотами, відзнаками та визнання "кращим викладачем року", відповідно до Положення про визнання кращими викладачів факультетів/ інститутів КНУ ім. Т. Шевченка (положення надане на запит ЕГ). У вказаному положенні визначено критерії, порядок висунення. Також в положенні регламентовано, що кращим викладачам факультетів/ інститутів вручається диплом встановленого зразка, а також кращі викладачі факультетів/ інститутів нагороджуються премією в розмірі одного посадового окладу. Вказане підтвердили НПП. Варто звернути увагу, що Колективний договір КНУ ім. Т. Шевченка схвалено конференцією трудового колективу 18.03.2008 р. (<http://www.prof.univ.kiev.ua/prof/2011-06-14-16-17-19/2011-06-24-09-23-37/283-2013-02-15-05-39-54.html>) містить загальні питання матеріального та морального заохочення співробітників та здобувачів (п. 6.6.). На підставі опитування представників фінансового відділу, відділу кадрів та науково-педагогічних працівників експертна група дійшла до висновку, що матеріальне заохочення є сталою практикою в ЗВО, однак вказані представники не змогли сформулювати розміри таких виплат.. Також у вказаному колективному договорі відсутні чіткі правила, що визначають критерії та розміри преміювання.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

НПП та наукові керівники аспірантів межах ОНП "Право" є визнаними в академічній спільноті фахівцями в галузі. У ЗВО існує чіткий механізм добору кадрів для забезпечення освітнього та наукового процесу в межах ОНП "Право". У ЗВО налагоджена системна робота по підвищенню академічної кваліфікації НПП як в Україні, так і закордоном. У ЗВО існує практика заохочення та стимулювання професійної майстерності НПП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Відсутні

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Освітня програма та освітня діяльність за цією ОНП повністю відповідають критерію 6

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Огляд матеріально-технічної бази ЗВО дає підстави експертам стверджувати про те, що фінансові та матеріально-технічні ресурси, а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми є достатнім для забезпечення досягнення визначених ОНП цілей та ПРН. Експертам було продемонстровано навчальні аудиторії, які використовуються для проведення занять за ОНП, зал, засідань спеціалізованої вченої ради, обладнаний мультимедійним забезпеченням, пристроями для таємного голосування, зал, який використовується для проведення конференцій та інших заходів в яких є спеціально обладнані кабінети для перекладу якщо участь у заходах беруть іноземні спікери. На кожній кафедрі Інституту права є стенд з викладачами кафедри та примірники їх наукових праць. Здобувачі мають можливість користуватись також літературою в Центрі американського загального права, Центрі німецького права, Центрі романського права, Центрі польського права, де з цією метою створено open space. ЗВО забезпечено доступ викладачів та здобувачів до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, платформи Springer Nature. У здобувачів за ОНП є також доступ до ресурсів Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича (<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>). З'ясовано, що академічний персонал бере участь в оновленні літератури в бібліотеці через заповнення плану закупівель періодичних видань, навчальної літератури. Експертам також було повідомлено, що в умовах дистанційного навчання заняття проводяться з використанням Zoom, Google Class, водночас ЗВО планує запустити власну навчальну платформу KNU Education Online. Відповідно до результатів опитування здобувачів проведеного у січні-лютому 2020 року, середні показники відповідей на питання чи є на факультеті достатньо сучасного обладнання для забезпечення навчального процесу та наукової діяльності за темою дисертаційного проекту мають додатне значення ("швидше погоджуюсь", "головним чином погоджуюсь").

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Під час акредитаційної експертизи було з'ясовано, що у ЗВО забезпечено доступ викладачів та здобувачів за ОНП до інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми. В першу чергу, викладачі та здобувачі мають можливість безоплатно користуватись аудиторіями Юридичного факультету, використовувати open space в Центрі американського загального права, Центрі німецького права, Центрі романського права, Центрі польського права для роботи в мережі Інтернет, опрацювання літератури тощо, здійснювати пошук наукових праць в наукометричних базах даних Scopus та Web of Science, на платформі Springer Nature, працювати в читальних залах Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича, здійснювати пошук необхідної літератури через електронний каталог бібліотеки.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Під час зустрічей зі стейкхолдерами було підтверджено, що освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів за ОНП та задовольняє їх потреби та інтереси. Експертам було також повідомлено, що опитування здобувачів, яке проводилось у січні-лютому 2020 року містило питання щодо освітнього середовища за ОНП. Результати проведеного опитування були надані на запит експертної групи. Відповідно середній показник відповідей на питання чи знаходяться будівлі та приміщення факультету у належному стані становить 2,3 ("головним чином погоджуюсь").

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Під час акредитаційної експертизи було з'ясовано, що ЗВО забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти третього рівня за даною ОНП. Така підтримка реалізується безпосередньо через роботу наукових керівників та здобувачів, діяльність Ради молодих вчених КНУ ім. Т. Каразіна, Відділу підготовки та атестації кадрів, науково-педагогічних працівників. Експертам було повідомлено, що в Радою молодих вчених та Відділом підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів спільно проводиться такий захід як «Аспірант КНУ: Info Day» до якого долучаються здобувачі, проректор з наукової роботи, завідувач відділу підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів, начальник Науково-дослідної частини, начальник відділу академічної мобільності, голова Ради молодих вчених ЗВО, керівник Служби інформаційного моніторингу Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича з метою інформування здобувачів про можливості їх навчання за ОНП

(<http://asp.univ.kiev.ua/index.php/170-abetka-dlya-aspirantiv>). Експертами було з'ясовано, що на стадії підготовки дисертаційного дослідження до захисту Науково-консультаційний центр КНУ ім. Т. Шевченка надає здобувачам безкоштовні послуги з перевірки роботи на оригінальність та плагіат. Підтримка здобувачів за ОНП здійснюється також через відкрите розміщення інформації на сайті ЗВО, зокрема доступним є «Інформаційний пакет» на сайті Відділу підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів, де викладено всі елементи освітньої та наукової компоненти навчання за ОНП, шаблони документів тощо (<http://asp.univ.kiev.ua/index.php/osvitno-naukova-prohrama-pidhotovky-doktora-filosofii>). Але конструкція веб-сайту ЗВО не забезпечує швидкого пошуку необхідної інформації, а сайт Інституту права у розміщених вкладках не містить жодної інформації. Під час спілкування зі стейкхолдерами було з'ясовано, що у зв'язку з великою кількістю здобувачів за ОНП планується створення в межах Інституту права відділу по роботі зі здобувачами для підвищення якості їх освітньої, організаційної, консультативної та іншої підтримки.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Експерти встановили, що за даною ОНП осіб з особливими освітніми потребами не має. Водночас ЗВО створює всі умови для навчання таких осіб. У червні 2020 року було затверджено Концепцію розвитку інклюзивної освіти «Університет рівних можливостей» КНУ ім. Т. Шевченка (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/equal-opportunities/Concept-of-inclusive-education-development.pdf>), де серед етапів впровадження цієї концепції передбачено забезпечення доступності освітнього середовища (п 2.3). Під час огляду матеріально-технічної бази експерти переконалися у наявності ліфту для людей з особливими потребами, спеціально обладнаних санвузлів, табличок зі шрифтом Брайля в корпусі, де знаходиться Інститут права. На сайті ЗВО також є вкладка «Університет рівних можливостей» (<http://www.univ.kiev.ua/ua/geninf/equal-opportunities/>), де розміщено інформацію про порядок супроводу осіб з особливими потребами. Вказаний порядок містить контактні телефони відділу охорони та безпеки та чергових корпусів за якими особа з особливими потребами може повідомити про свій візит до ЗВО та необхідну їй допомогу.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

В ЗВО процедури вирішення конфліктних ситуацій, регламентована Порядком вирішення конфліктних ситуацій в КНУ ім. Т. Шевченка від 3 лютого 2020 року (<http://senate.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2020/02/%D0%BF%D0%B4%D1%84.pdf>). Під час спілкування зі здобувачами було з'ясовано, що вони знають про можливість звернутися до Уповноваженого з питань запобігання корупції у ЗВО, якщо конфліктна ситуація стосується корупції, а також до Етичної комісії при Вченій раді КНУ ім. Т. Шевченка, якщо виник конфлікт у зв'язку з дискримінацією, сексуальними домаганнями тощо. Під час спілкування з академічним персоналом експертам було повідомлено про два можливі варіанти вирішення конфліктної ситуації: в межах кафедри та вже на рівні ЗВО. Стейкхолдери під час зустрічей повідомили, що конфліктних ситуацій в межах ОНП не було. ЗВО проводячи опитування здобувачів також звертає увагу на зрозумілість для них порядку вирішення конфліктних ситуацій. Відповідно до результатів останнього опитування у січні-лютому 2020 року показник відповідей за цим питанням склав 0,94 та був виділений як такий на який слід звернути увагу. Експертам було повідомлено, що така ситуація склалася внаслідок прийняття нового порядку про вирішення конфліктних ситуацій у той час коли проводилось опитування, однак після опитування було проведено інформаційно-роз'яснювальні заходи серед викладачів та здобувачів. Водночас під час зустрічі зі здобувачами на питання «Чи ознайомлені ви з новим порядком вирішення конфліктних ситуацій?» останні відповіли, що не ознайомлені, але за бажанням будь-яку інформацію можна знайти у відкритому доступі на сайті ЗВО.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Сильні сторони: 1) фінансові та матеріально-технічні ресурси, навчально-методичне забезпечення ЗВО є достатніми для забезпечення досягнення визначених ОНП цілей та ПРН; 2) ЗВО створені всі умови для доступу до ОНП здобувачів з особливими потребами; 3) наявна практика опитування здобувачів вищої освіти для з'ясування рівня їх задоволеності навчанням на ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкі сторони: 1) веб-сайт ЗВО не забезпечує швидкого пошуку необхідної інформації, а веб-сайт Інституту права у розміщених вкладках не містить жодної інформації; 2) не всі здобувачі ознайомлені з новим Порядком вирішення конфліктних ситуацій у КНУ ім. Т. Шевченка. Експертна група рекомендує приділити увагу оптимізації роботи веб-

сайтів ЗВО та інституту, посилити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед здобувачів вищої освіти з метою ознайомлення останніх з існуючими процедурами вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Виходячи із аналізу документів, зустрічей із стейкхолдерами, експерти дійшли висновку, що ОНП «Право» загалом відповідає визначеному критерію «Освітнє середовище та матеріальні ресурси». З урахуванням сильних та слабких сторін експертна група дійшла висновку, що ОНП в цілому узгоджена із якісними характеристиками за підкритеріями 7.1.-7.6. Недоліки є несуттєвими. Однак, в рамках критерію 7, ОНП не має зразкового / інноваційного характеру, тому рівень відповідності «В».

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедура розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП у ЗВО регламентовано низкою документів. Зокрема відповідно до Тимчасового порядку розроблення, розгляду і затвердження освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм у КНУ ім. Т. Шевченка від 5 березня 2018 року (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poryadok_OP.pdf) проєкт опису ОП розробляє проєктна група із урахуванням пояснювальної записки на засіданні науково-методичної (навчально-методичної) комісії, а також консультацій із потенційними стейкхолдерами, після чого проводиться внутрішня та зовнішня експертиза такої ОП. За результатами проведеної експертизи відповідальний член Науково-методичної ради ЗВО рекомендує надати Вченій раді ЗВО рекомендації щодо затвердження або відхилення проєкту ОП. Іншим документом - Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУ ім. Т. Шевченка (макет) від 8 липня 2019 року (<http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polojennya%20QAS%202019.pdf>) серед процедур забезпечення якості освітнього процесу передбачено здійснення постійного моніторингу, періодичного оцінювання та перегляду освітніх потреб через оцінювання зміни очікувань ринку праці і суспільства, оцінювання очікувань, потреб та задоволеності здобувачів щодо ОП, оцінювання навчального середовища, їх придатності для досягнення мети ОП, моніторинг змістовного наповнення ОП, оцінку здобувачами навантаження за освітніми компонентами ОП, моніторинг виконання заходів щодо вдосконалення ОП, оприлюднення інформації щодо результатів такого моніторингу тощо. Крім того у ЗВО проводиться моніторинг ефективності роботи наукових консультантів докторантів, наукових керівників аспірантів та ад'юнктів, зокрема під час зустрічі з адміністративним персоналом ЗВО експертам було продемонстровано примірник такого моніторингу за 2005-2019 роки. З результатами такого моніторингу можна ознайомитись на сайті ЗВО (http://asp.univ.kiev.ua/doc/Analitika/2020/2020_Monitoring_2005_2019.pdf)

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Під час акредитаційної експертизи було встановлено, що в ЗВО функціонує Рада молодих вчених Відповідно до п. 4.2. Положення про Раду молодих вчених КНУ ім. Т. Шевченка (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=1240>). Голову Ради молодих вчених університету призначає ректор строком на 3 роки. відповідно до п. 4.5. голову Ради молодих вчених факультету призначає декан за погодженням з вченою радою факультету строком на 3 роки. Це підтвердили на зустрічі представники Ради молодих вчених. Вказане суперечить ст. 41 Закону України «Про вищу освіту», так як Рада молодих вчених, як зазначили її представники є частиною системи громадського самоврядування ЗВО, а тому органи управління Ради молодих вчених повинні формуватися на демократичних засадах шляхом виборів. Крім цього представники Ради молодих вчених заперечили, що за їх згоди здійснюються відрахування аспірантів з ОНП, що суперечить п. 7 ст. 41 ЗУ «Про вищу освіту». Адміністрація ЗВО пояснила, що призначення голів Ради молодих вчених адміністрацією ЗВО є інституціоналізацією їх статусу, однак вони самостійні у своїй діяльності. Також представники ЗВО пояснили, що фактично Рада молодих вчених дає дозвіл на відрахування аспірантів, так як голова Ради молодих вчених університету входить до вченої ради, однак ЕГ вважає ці пояснення повністю необґрунтованими. Крім того один представник від здобувачів обов'язково присутній на Вченій раді Інституту права та має право голосу. Експерти отримали також витяг з засідання Ради молодих вчених Юридичного факультету від 10 квітня 2019 року, яким було ухвалено звернутись до Вченої ради Юридичного факультету із пропозицією розглянути можливість внесення змін до ОНП «Право» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» та вилучити «Комплексний іспит зі спеціальності» як форму підсумкової атестації здобувачів. Відповідно до витягу з протоколу засідання Вченої ради КНУ ім. Т. Шевченка від 3 червня 2019 року було ухвалено внести

відповідні зміни до змісту ОНП. Під час зустрічей стейкхолдерами було підтверджено вищевказане. Вказане свідчить про те, що окремі представники здобувачів залучаються до періодичного перегляду ОНП. Втім не всі здобувачі обізнані про їх можливості брати участь в перегляді та зміні ОНП. Зокрема, за результатами опитування здобувачів за цією ОНП у січні-лютому 2020 року показник відповідей на твердження “Ви безпосередньо можете вплинути на перегляд та зміни у освітній програмі” є від’ємним. У висновках до опитування також окремо наголошено на тому, що одним з недоліків, виявлених протягом аналізу результатів, за оцінками слухачів освітньої програми, є низький рівень їх залученості до змін освітньої програми.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об’єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Експертам було надано інформацію, що за ініціативи роботодавців було внесено зміни до ОНП та розроблено окремі навчальні плани для денної та заочної форми навчання (витяг з протоколу НМК Юридичного факультету протокол №3 від 18.10.2018 року). Під час зустрічі зі здобувачами останні зазначали, що вони чули про таку пропозицію від інших знайомих здобувачів. ЕГ група звертає увагу, що внесення змін до ОНП в контексті окремого навчального плану для здобувачів заочної форми запропонованого роботодавцями є свідченням, що адміністрація не враховує позицію власне здобувачів, що навчаються в межах ОНП. Так, зміни були внесені в 2018 році, тобто 2 роки здобувачі очної та заочної форми навчалися за одним навчальним планом. Втім за ініціативи роботодавців не було оновлено змістовну частину ОНП, предметне наповнення навчальних дисциплін. Вказане не думку ЕГ свідчить не про їх залученість до оновлення ОНП, а скоріш про слабкий організаційний потенціал на рівні прогнозування потреб здобувачів.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар’єрного шляху випускників освітньої програми.

За ОНП вже є випускники, які достроково завершили навчання за ОНП, водночас під час зустрічей з ними на запитання «Чи контактував з вами ЗВО після закінчення навчання за ОНП?» стверджувальної відповіді експерти не отримали. Опитування випускників за ОНП також не проводилось. Однак у ЗВО є умови для налагодження зв’язків з випускниками за ОНП, зокрема функціонує Асоціація випускників юридичного факультету КНУ ім. Т. Шевченка (<https://alumni.law.knu.ua/pro-asotsiatsiiu>), яка щорічно проводить зустрічі випускників, долучилась до створення Центру німецького права у ЗВО

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Система забезпечення якості вищої освіти у ЗВО належно врегульована на нормативному рівні та забезпечує вчасне реагування на недоліки у реалізації ОНП, створено відповідні структурні підрозділи відповідальні за вказаний напрямок роботи у ЗВО. Зокрема у липні 2020 року було затверджено Положення про Науково-методичний центр організації навчального процесу КНУ ім. Т. Шевченка (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_NMC_ONP_2020.pdf). Завданням вказаного центру є нормативне та методичне забезпечення організації освітнього процесу у ЗВО, координація, моніторинг та контроль освітньої діяльності структурних підрозділів, реалізація політики ЗВО щодо забезпечення якості освіти. Структурним підрозділом центру є Сектор моніторингу якості освіти (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/TSNUK_sector_monitoringu.PDF), серед завдань якого надання методичної, консультаційної та організаційної допомоги з питань забезпечення якості освіти. Під час зустрічей зі стейкхолдерами було з’ясовано, що Сектор моніторингу якості освіти надавав допомогу Відділу підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів і Соціологічній лабораторії КНУ ім. Т. Шевченка у розробці анкети, проведенні опитування здобувачів, узагальненні його результатів. Зважаючи на карантинні обмеження ЗВО швидко адаптувався до реалізації навчання за ОНП в дистанційному форматі.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Проведена акредитація ОНП є першою, тому результати врахування зауважень та пропозицій попередньої акредитації відсутні.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

На нормативну рівні у ЗВО питання забезпечення якості вищої освіти належним чином врегульовано, створено структурні підрозділи відповідальні за сприяння всі учасникам освітнього процесу в забезпеченні якості вищої освіти. Академічний персонал, представники адміністрації ЗВО знають про свої права та обов'язки в освітньому процесі. Водночас під час зустрічей зі стейкхолдерами експертами було з'ясовано, що не всі ознайомлені зі своїми можливостями щодо участі в перегляді та зміні ОНП, зокрема це стосується здобувачів середній показник відповідей яких на питання щодо їх можливостей участі в процедурах перегляду та внесення змін до ОНП є від'ємним, хоча на Вченій раді одному із представників здобувачів надано право голосу. Вказане стосується також роботодавців, які під час зустрічі з експертною групою більше наголошували на проявах неформалізованого співробітництва із ЗВО в межах ОНП. Крім того експертам було повідомлено, що триває розроблення положення, яким буде визначено статус гаранта ОНП, його права та обов'язки в процесі забезпечення якості вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

У ЗВО наявне належне нормативне регулювання процедур забезпечення якості вищої освіти, враховуючи потребу у забезпечення якості вищої освіти створено та функціонує Науково-методичний центр організації навчального процесу КНУ ім. Т. Шевченка, а також такий його структурний підрозділ як Сектор моніторингу якості освіти. ЗВО проводить опитування здобувачів за ОНП, крім того здійснює моніторинг ефективності роботи наукових консультантів докторантів, наукових керівників аспірантів та ад'юнктів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Керівництво Ради молодих вчених (орган громадського самоврядування здобувачів) призначає адміністрація ЗВО, крім того Рада молодих вчених не надає згоду на відрахування здобувачів. Низький рівень залученості здобувачів (не окремих їх представників, а загалом) до процедур перегляду та внесення змін до ОНП, про що свідчать результати опитування. ЗВО не підтримує зв'язок з випускниками, які достроково завершили виконання освітньої та наукової складових за ОНП. Роботодавці не залучаються до змістовного оновлення ОНП та предметного наповнення навчальних дисциплін. Рекомендується: 1) звернути увагу на питання визначення статусу Ради молодих вчених відповідно до законодавства України з метою забезпечення її функціонування дійсно як органу самоврядування здобувачів; 2) звернути увагу на належне інформування здобувачів про їх можливість участі в перегляді та внесенні змін до ОНП; 3) приділити особливу увагу налагодженню зв'язків з першими випускниками за ОНП, які можуть дати повноцінний зворотній зв'язок про навчання за ОНП; 4) залучати представників роботодавців до змістовного оновлення ОНП та предметного наповнення навчальних дисциплін.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень E

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Окремі положення освітнього процесу в ЗВО порушують норми законодавства та потребують вирішення, що можна реалізувати протягом 1 року.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу визначені в актах ЗВО: Положення про організацію освітнього процесу КНУ ім. Т. Шевченка (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf>), Положенні про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу в КНУ ім. Т. Шевченка (<http://nmc.univ.kiev.ua/docs/POLOJENNIA-2010-1.doc>), Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату у КНУ ім. Т. Шевченка (http://www.asp.univ.kiev.ua/doc/NP_Baza_univ/Regulat_plagiary_2020.pdf), Порядок вирішення конфліктних ситуацій в КНУ ім. Т. Шевченка (<http://senate.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2020/02/%D0%BF%D0%B4%D1%84.pdf>), Етичний кодекс університетської спільноти (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>) та ін., які дійсно

розміщені на сайті ЗВО. Водночас доступ до вказаних документів ускладнюється їх пошуком на сайті ЗВО, тоді як веб-сайт Інституту права у вкладках не містить жодної інформації. Під час зустрічей з академічним та адміністративним персоналом ЗВО було з'ясовано, що вони загалом послідовно реалізують свої права та дотримуються покладених на них обов'язків. Водночас зустріч зі здобувачами та результати їх опитування у січні-лютому 2020 року свідчать про те, що не всім зрозуміло є процедура вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО, не всі обізнані про можливість бути залученими до процедур перегляду та оновлення ОНП. Однак експертам було повідомлено, що під час реалізації ОНП дотримуються вимоги щодо публічного звітування здобувачами про стан виконання індивідуального плану на засіданні кафедри 2 рази на рік (у лютому та вересні (<https://law.knu.ua/ua/pro-iurydychnyi-fakultet-statti/3690-prokhozhenia-atestatsii-ta-promizhnykh-zvitiv3690>)).

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

На веб-сайті ЗВО складно здійснювати пошук необхідної інформації. Крім того на офіційному веб-сайті ЗВО не розміщено проекту ОНП з метою одержання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін (стейкхолдерів).

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Профіль освітньої програми розміщений на сайті Інституту права (<https://law.univ.kiev.ua/ua/postgraduate-course>). Результати опитування здобувачів проведеного у січні-лютому 2020 року свідчать про помірну задоволеність здобувачів тим, що "Опис освітньої програми та всіх дисциплін є у вільному доступі (наприклад, на сайті університету)". Зокрема показник відповідей на це питання склав 1,33 (з максимально можливих 3).

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Нормативні документи ЗВО та профіль ОНП дійсно розміщені у відкритому доступі і з ними мають можливість ознайомитись усіх бажаючі.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Не всі здобувачі обізнані в своїх правах та обов'язках про що свідчать результати опитування. Пошук необхідної інформації на веб-сайті ЗВО ускладнений, а вкладки на веб-сайті Інституту права на час проведення акредитаційної експертизи були порожніми. ЕГ рекомендує: 1) провести інформаційно-роз'яснювальну роботу серед здобувачів з метою доведення до них їх прав та обов'язків в освітньому процесі; 2) оптимізувати роботу веб-сайтів ЗВО та Інституту права.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

З урахуванням сильних та слабких сторін експертна група дійшла висновку, що ОНП в цілому узгоджена із якісними характеристиками за підкритеріями 9.1.-9.3. Недоліки є несуттєвими.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Експертами встановлено, що підготовка аспірантів до дослідницької діяльності забезпечується за рахунок обов'язкової освітньої компоненти «Методологія проведення наукових досліджень в галузі права» (3 кредити ЄКТС) а також можливості вибору студентами таких вибірових компонент ВК 1.8. «Професійне проєктне управління науковим дослідженнями», ВК 1.3 «Європейська грантова система підтримки наукових досліджень та академічних обмінів», 1.4 «Комерціалізація наукових досліджень та трансфер технологій», ВК 1.7. «Наукова комунікація : методи оприлюднення результатів дослідження», ВК 2.1 «Публічне адміністрування наукової діяльності», 1.9. «Інтелектуальні обчислення та аналіз даних», 1.34 «Методологія проведення наукових досліджень у сфері інформаційних технологій спеціального призначення». З'ясовано, що вдосконалення викладацької майстерності відбувається за рахунок ОК «Асистентська педагогічна практика» а також за рахунок можливості вибору наступних ВК1.2. «Професійна педагогічна компетентність викладача ВНЗ», ВК 1.25 «Психологія спілкування», ВК1.23 «Практична риторика», ВК 1.24 «Технології впливу в діловій комунікації», 1.29 «Лінгвістичне програмування поведінки людини», ВК 1.1. «Практична філософія та епістемологія науки». Зміст ОК 04 «Конституційна реформа» спрямований на дослідження особливостей гуманітарної, парламентської, адміністративної, судової, муніципальної реформ в Україні, що необхідно для переважної більшості наукових досліджень в галузі права. Загалом проведений аналіз структури та змісту ОНП показав, що освітній процес за ОНП дозволяє реалізувати навчання через дослідження. Дисципліни зі спеціальності загалом є дотичними (релевантними) науковим дослідженням аспірантів. Однак ЕГ звертає увагу на значну кількість наукових досліджень, що не дотичні до ОК в ОНП «Право». Так, в межах ОНП «Право» наявні дисертаційні роботи в сфері трудового права (19 аспірантів), кримінального процесуального права (5 аспірантів), адміністративного права (8 аспірантів) та криміналістики (1 аспірант), проте в структурі ОНП відсутні навчальні дисципліни за вказаними напрямками або вони обмежені окремою сферою, наприклад, «Правове регулювання праці науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників».

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

На підставі наданої інформації ЗВО (зведеної таблиці про аспірантів та наукових керівників) щодо тематики досліджень здобувачів рівня доктора філософії та аналізу інформації про наукових керівників, що міститься у відкритому доступі, а саме профілі в Google Scholar, Orcid тощо ЕГ засвідчує відповідність наукового пошуку аспірантів напрямові досліджень наукових керівників та інших дослідників в межах наукових шкіл, що функціонують в ЗВО. В університеті на нормативному рівні наявна можливість призначення двох наукових керівників, на практиці вона реалізована з університетом Страсбургу. Також з іншими зарубіжними ЗВО наявна практика консультування аспірантів, але така практика не реалізована в форматі документального оформлення для подвійного наукового керівництва. Наукові керівники є активними дослідниками, що публікують результати наукових пошуків в фахових наукових виданнях України та виданнях включених до Scopus та Web of Science. В ЗВО сформовано «критичну масу» дослідників, в тому числі для створення разових спеціалізованих вчених рад відповідно до Постанови КМ України «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 6 березня 2019 року. Це підтверджується уже проведеними засіданнями, на час експертування та написання звіту, разових спеціалізованих вчених рад.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Під час акредитаційного експертизи було з'ясовано, що ЗВО організаційно та матеріально забезпечує в межах ОНП можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів. Це підтверджується можливістю здобувачів безкоштовно брати участь у щорічних заходах що проводяться на базі Інституту права, наприклад конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Актуальні питання права та держави в сучасному світі», міждисциплінарній конференції «Об'єднані наукою», яка організовується Радою молодих вчених КНУ ім. Т. Шевченка. Зокрема, у листопаді 2020 року планується проведення VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Об'єднані наукою: перспективи міждисциплінарних досліджень». Крім того у здобувачів за ОНП є можливість безоплатно публікувати наукові статті у Віснику КНУ ім. Т. Шевченка. Юридичні науки (<http://visnyk.law.knu.ua/ua/>). Можливість для апробації результатів наукового дослідження надають також партнери ЗВО. Так, під час зустрічі з роботодавцями експертам було повідомлено про можливість здобувачів за ОНП безкоштовно публікувати свої праці у віснику НДІ інтелектуальної власності НАН України «Інтелектуальний капітал». У разі якщо є потреба окремі аспекти наукового дослідження здобувача можуть бути заслухані на засіданні кафедри з метою обговорення. Результати опитування здобувачів проведеного у січні-лютому 2020 року свідчать про переважну задоволеність здобувачів існуючими можливостями для апробації результатів досліджень.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

У ЗВО забезпечена можливість для долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю. Так, співробітництво з університетом Страсбурга в межах програми PhD (з видачею подвійних дипломів), що підтверджується наданими наказами про академічну мобільність. Аспіранти систематично долучаються до участі в міжнародних конференціях, що підтверджуються сертифікатами, дипломами тощо. Аспіранти в межах ОНП постійно публікують результати наукових досліджень у закордонних наукових виданнях відповідно до спеціальності. ЗВО надав на запит ЕГ підтверджуючі документи: переліки з бібліографічним описом статей у вказаних наукових виданнях (аспіранти 3-4 року навчання).

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

На підставі вивчення додатково витребуваних документів встановлено, що в Інституті права реалізуються 4 наукові теми, що фінансуються за кошти державного бюджету: 1) «Розробка системного вчення про основні права людини з метою втілення в Україні європейських правових цінностей у контексті розбудови громадянського суспільства». Керівник проєкту - д.ю.н Р.С. Мельник, який залучає до наукових досліджень своїх аспірантів. Крім того, до складу колективу дослідників входить аспірант Андрій Матаг. Термін проєкту – 2019 – 2021 рр. Мета проєкту – формування пропозицій до чинних нормативно актів, розроблення проєктів нормативних актів спрямованих на покращення рівня реалізації громадянських та політичних прав фізичних осіб. 2) «Соціально-правові засади збереження та розвитку трудового потенціалу України» (керівник І.С. Сахарук), до виконання якої долучається аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення Антон Іваницький. 3) «Правове забезпечення соціальної безпеки в євроінтеграційних умовах». Над реалізацією теми працюють наукові керівники аспірантів М.І. Іншин, О.В. Тищенко. Строк проєкту – 2020-2022 рр. Мета проєкту – вироблення теоретико-правової концепції безпеки соціально-незахищених верств населення зорієнтованих на євроінтеграційні умови. 4) «Міжнародно-правові та соціальні механізми протидії сепаратизму в Україні» (керівник проєкту – д.ю.н. доц. О.В. Буткевич). Строк виконання – 2019-2021 рр. Мета проєкту – розробка механізму правової реінтеграції тимчасово окупованих територій України, з'ясування економічних наслідків появи сепаратистських рухів в державі. Науковий керівник О.О. Отрадна брала участь у міжнародному науковому проєкті GRAGE (Горизонт 2020). Прикладів виконання проєктів, що фінансуються за кошти недержавних (позабюджетних) фондів чи міжнародних донорів наведено не було.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

ЗВО забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та здобувачів. На нормативному рівні Положенням про виявлення та запобігання академічному плагіату у КНУ ім. Т. Шевченка від 10 березня 2020 р. (http://www.asp.univ.kiev.ua/doc/NP_Baza_univ/Regulat_plagiary_2020.pdf) врегульовано політику, процедури та стандарти забезпечення академічної доброчесності в ЗВО. Під час зустрічей зі стейкхолдерами було з'ясовано, що під час заходу для здобувачів «Аспірант КНУ: Info Day» розглядається питання академічної доброчесності як визначального принципу дослідницької діяльності аспіранта. Опитування здобувачів проведене у січні-лютому 2020 році свідчить про високі середні показники тверджень щодо дотримання здобувачами та їх науковими керівниками кодексу академічної доброчесності, наявності у наукових керівників доступу до програм перевірки на плагіат, забезпечення ЗВО політики академічної доброчесності. Здобувачі під час зустрічей додатково повідомили, що про правила та політику академічної доброчесності також дізнаються від наукових керівників та з веб-сайту ЗВО. ЗВО також вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності. Зокрема, експертам було повідомлено, що триває зміна наукових керівників у здобувачів керівництво яким здійснював І.С. Гриценко у працях якого рішенням Комітету з питань етики Національного агентства із забезпечення якості освіти від 7 травня 2020 р. встановлено наявність порушень академічної доброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

1. Активна участь у виконанні проєктів, що фінансуються за кошти державного бюджету, залучення до виконання проєктів аспірантів керівників відповідних проєктів; 2. Забезпечена можливість долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю в межах програм академічної мобільності; 3. Відповідність тематики дисертацій аспірантів напрямом досліджень наукових керівників та інших дослідників в межах наукових шкіл; 4. ЗВО організаційно та матеріально забезпечує в межах ОНП можливість для проведення і апробації

результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів; 5. Ефективна політика забезпечення академічної доброчесності, якої послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

1. Відсутність позабюджетних (за коши вітчизняних чи міжнародних донорів) проєктів; 2. В структурі ОНП "Право" відсутні ОК з трудового права та право соціального забезпечення, кримінально процесуального права, криміналістики, адміністративного права, всупереч тому, що значна кількість аспірантів готують дисертаційні роботи за вказаними напрямками.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

ОНП "Право" загалом відповідає критерію 10 з несуттєвими недоліками.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	В
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	Е
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	В
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	В
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	В
Критерій 6. Людські ресурси	А
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	В
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	Е
Критерій 9. Прозорість та публічність	В
Критерій 10. Навчання через дослідження	В

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **умовна (відкладена) акредитація**.

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>навчальний план 2016.pdf</i>	zJ49JSSbBoXo/8bG7iwWXSkX12u2KuBNNG9oWp Zevqs=

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Дикий Олег Вікторович

Члени експертної групи

Ковалишин Олександр Романович

Андрійченко Надія Сергіївна